

Lempäälän Lämpö Oy:n lainantakaushankkeen Lämpöomavarainen Lempäälä 2025 -investointihankkeen toteuttamiseen (RRF-hanke)

Kunnanhallitus 05.06.2023 § 155
5/00.04.02/2023

Valmistelija kunnanjohtaja Heidi Rämö, talousjohtaja Kari Auvinen,
johdon erityisavustaja Tuulia Rinne

Lempäälän Lämpö Oy on toimittanut kuntaan lainantakausta ja pääoman korotusta koskevan rahoituspyynnön 11.5.2023, jota koskevia tietoja yhtiö on täydentänyt 30.5.2023. Rahoituspyynnön mukaan Lempäälän Lämpö - konserni suunnittelee toteuttavansa hiekkakeräilylaitoksen (2 MW), aurinkovoimalan (0,3 MWp), lämpöpumpputuotantoyksikön (0,6 MW) ja näihin liittyvän kaukolämpö- ja kaukokylmäverkon sekä sähkö- ja tietoliikenneverkon Lempäälän kunnan omistamalle maa-alueelle Hakkarissa. Investointiin kuuluu myös energiaverkkojen optimointijärjestelmä, joka palvelee koko yhtiön tuotantoa ja energian jakelua. Pynnön mukaan RRF-hankkeella on merkittävä vaikutus kaukolämmön energiahinnan vakauttamiseksi, huoltovarmuuden parantamiseksi ja ilmastohaasteeseen vastaamiseksi Lempäälän kunnan alueella. Yhtiön mukaan investointi parantaa kaukolämmön kilpailukykyä.

Lempäälän Lämpö Oy pyytää, että kunta tekee 2,1 miljoonan euron sijoituksen yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon (SVOP) sekä takaa yhtiön 20 vuoden laina-ajalle kilpailuttaman 1,93 miljoonan euron lainan. Rahoitustarve SVOP-sijoitukselle alkaa vuonna 2023 ja lainantakaukselle vuonna 2024. Lempäälän Lämmön omarahoitussuunnitelmaan investointiin on yhteensä [REDACTED] miljoonaa euroa. Oman pääoman korotuksen ja investointilainan avulla saadaan rahoitettua suunniteltu Lämpöomavarainen Lempäälä 2025 -investointihanke.

Lempäälän Lämmön rahoituspyynnön yhteydessä yhtiö on esittänyt lainantakauksen vastavakuudeksi kiinteistökiinnitystä arvioltaan noin 8 miljoonan euron taseomaisuuteen.

Nykyinen Lempäälän kunnan osakepääoma Lempäälän Lämpö Oy:ssä on 121 095,31 euroa. Lisäksi kunnanvaltuusto on tehnyt päätöksen (22.5.2023 § 51) 700 000 euron sijoituksesta Lempäälän Lämpö Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon kaukolämpöverkon rakentamiseen Saikan alueelle ja kaasulinjan siirtoon.

Investointihankkeen suunniteltu rahoitusrakenne		Rahoituksen ajankohta
Lempäälän kunnalta (omistaja) pyydetty sijoitus SVOP-rahastoon	2 100 000 euroa	2023-2024
Lempäälän kunnalta (omistaja) pyydetty lainantakaushankkeen kilpailutettavaan investointilainaan	1 933 000 euroa	2024-2026
Yhtiön omat varat	[REDACTED]	2024-2026
Työ- ja elinkeinoministeriön investointituki	1 576 100 euroa	2024-2026
Investointihankkeen rahoitus yhteensä	[REDACTED]	2023-2026

Yhtiö esittää lainantakauksen ja SVOP-rahoituksen yhdistelmää sen takia, että tällä hetkellä ulkoisen rahoituksen korkotilanne on haastava.

Lisäksi kunnanvaltuusto on tehnyt päätöksen (22.5.2023 § 51) 1,2 miljoonan suuruisesta lainantakauksesta Lempäälän Lämpö Oy:lle kaukolämpöverkon rakentamiseen Saikan alueelle ja kaasulinjan siirtoon.

Lempäälän Lämpö Oy on Lempäälän kunnan 100 %:sti omistama tytäryhtiö. Lempäälän Lämmön toimialana on omistaa ja hallita kaukolämpö- ja maakaasuverkostoa, lämpökeskus- ja muita lämpö- ja maakaasulaitteita, huolehtia lämpö- ja maakaasusopimuksen tehneiden kiinteistöjen lämmitykseen, lämpimän käyttöveden valmistukseen ja prosessiin tarvittavan lämpöenergian ja maakaasun jakelusta sekä kiinteistöjen hoitoon, huoltoon ja isännöintiin liittyvistä tehtävistä. Yhtiö voi omistaa ja hallita kiinteitä omaisuutta.

Lempäälän kunnan rahoitusratkaisu: lainantakaus

Kuntalain 129 §:n mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vakuuksilla tai vastavakuuksilla. Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa.

Lempäälän Lämpö Oy on Lempäälän kunnan täysin omistama kuntakonsernin tytäryhtiö. Lempäälän kuntastrategiassa todetaan, että kunta toteuttaa kestäväen kehityksen investointihankkeita ekologisilla ja ympäristöllisesti kestäviä valinnoilla. Lempäälän Lämmön hanke on tältä osin hyvin linjassa kuntastrategian tavoitteiden kanssa. Investointihankkeella on myös merkittävä vaikutus kunnan energiahuoltovarmuuteen. Takaussitoumuksen antaminen yhtiön huoltovarmuutta ja kestäväää energiapolitiikkaa edistävälle investointihankkeelle kuuluu myös kunnan toimialaan. Takauksen myöntämiselle ei ole tämän johdosta estettä.

Lainan takaaminen ei myöskään vaaranna kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Lainan takaamiseen ei sisälly merkittävää taloudellista riskiä ja lisäksi yhtiö esittää takaukselle asianmukaista vastavakuutta, joka on kiinteistökiinnitys.

Kuntalain 129 §:n mukaan kunnan on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään. Kunnan tulee huomioida nämä valtioneuvoston päätökset myös tytäryhtiön lainan takaamiseen liittyvissä ratkaisuissa (HE 268/2014, s. 231).

Euroopan komission (2008/C 155/02) mukaan seuraavien edellytysten täyttäminen riittää osoittamaan, että yksittäinen kunnan takaus ei ole valtiontukea:

1. lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa
2. takauksen laajuus voidaan myöntämishetkellä mitata asianmukaisesti (kiinteä enimmäismäärä ja rajattu voimassaoloaika)
3. takaus ei kata missään vaiheessa enempää kuin 80 prosenttia lainasaamisen tai muun rahoitussitoumuksen määrästä
4. takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta

Jos jokin edellä mainituista edellytyksistä ei täyty, se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että takaus katsottaisiin automaattisesti valtiontueksi.

Lähtökohtaisesti kyseessä ei ole valtiontuki, jos kunnan takaus ei tuo etuja yhtiölle - eli jos takaus luodaan ehdoilla, jotka yksityinen toimija voisi markkinatalouden tavanomaisin ehdoin hyväksyä. Takauksesta tulee näin ollen maksaa markkinaperusteinen hinta: takausprovisio (%). Jos takauksesta maksettu hinta on vähintään yhtä korkea kuin vastaava rahoitusmarkkinoilla esiintyvä takauksen viitemaksu, takaus ei ole tukea (HE 268/2014, s. 44). Takausprovisioksi esitetään 0,7 %.

Kunnanvaltuuston takauspäätöksen jälkeen Lempäälän Lämpö kilpailuttaa investointilainan. Kilpailutuksen jälkeen kunnanhallitus merkitsee tiedoksi kilpailutetun lainan ehdot. Todettakoon, että takauspäätöksen täytäntöönpano ei ole mahdollista ilman kunnanvaltuuston takauspäätöksen lainvoimaa (KHO:2012:9).

Lempäälän kunnan rahoitusratkaisu: ei sijoitusta SVOP-rahastoon

Euroopan unionin oikeuden mukaan valtiontuet yritystoiminnalle ovat lähtökohtaisesti kiellettyjä. Valtiontukea voi olla ei-markkinaehtoinen pääomasijoitus tai pääomitus. Valtiontukea ei ole julkisten varojen käyttö markkinaehtoisesti, esimerkiksi pääomasijoitus yksityisiin luotonantajiin/sijoittajiin verrattuna samankaltaisilla ehdoilla. (TEM 2014.)

Euroopan komission tiedoksiannossa (2008/C 155/02) luetellaan, minkä edellytysten tulee täytyä, jotta kunnan rahoitusratkaisu ei ole valtiontukea. Komission tiedonantoa sovelletaan myös pääomasijoituksiin (s. 11).

Jos kunnan antama yksittäinen rahoitusratkaisu ei tuo etuja yritykselle, kyseessä ei ole valtiontuki. Valtiontuki ei ole kyseessä, kun uusi rahoituslähde luodaan ehdoilla, jotka yksityinen toimija voisi markkinatalouden tavanomaisin ehdoin hyväksyä ("markkinataloussijoittajaperiaate"). Näin ollen kunnan on tarkasteltava, olisiko yhtiöllä tosiasialliset mahdollisuudet saada vastaavaa rahoitusta pääomamarkkinoilta.

Koska esitettyyn Lämpöomavarainen Lempäälä 2025 -investointihankkeen rahoitusrakenteeseen kuuluu merkittävä osuus työ- ja elinkeinoministeriön myöntämää investointitukea, yhtiön esitystä SVOP-pääomasijoituksesta osana hankkeen rahoitusrakennetta on arvioitava kriittisesti. Ottaen huomioon myös pääomituksen markkinaehtoisuuteen liittyvät vaateet, Lempäälän kunnan kannalta investointihankkeen edistäminen on perusteltua rajoittaa investointilainaa koskevaksi kuntatakaukseksi aiemmin selostusosassa todetuina ehdoin.

Lempäälän kunnan rahoitusratkaisu:

Investointihankkeen rahoitusrakenne		Rahoituksen ajankohta
Lempäälän kunnan (omistaja) lainantakaus kilpailutettavaan investointilainaan	4 033 000 euroa	2023-2026
Yhtiön omat varat		2024-2026
Työ- ja elinkeinoministeriön investointituki	1 576 100 euroa	2024-2026
Investointihankkeen rahoitus yhteensä		2023-2026

Valmistelutekstin peitetyt osat ovat salassa pidettäviä julkisuuslain 24 §:n 1. mom kohdan 17 perusteella.

Lempäälän Lämpö Oy on Lempäälän kunnan 100 %:sti omistama tytäryhtiö. Lempäälän Lämmön toimialana on omistaa ja hallita kaukolämpö- ja maakaasuverkostoa, lämpökeskus- ja muita lämpö- ja maakaasulaitteita, huolehtia lämpö- ja maakaasusopimuksen tehneiden kiinteistöjen lämmitykseen, lämpimän käyttöveden valmistukseen ja prosessiin tarvittavan lämpöenergian ja maakaasun jakelusta sekä kiinteistöjen hoitoon, huoltoon ja isännöintiin liittyvistä tehtävistä. Yhtiö voi omistaa ja hallita kiinteitä omaisuutta.

Lähteet:

- Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM). (2014). EU:n valtioneuvoston päätökset
- Euroopan komissio. (2008). Komission tiedonanto EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtioneuvoston päätöksiin takauksina. Euroopan unionin virallinen lehti C 155/10 20.6.2008.

Toimivalta: kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta.

Hallintosäännön 8. luvun 8 §:n mukaan valtuusto päättää lainan ottamisesta, lainan antamisesta sekä sijoitustoimintaa koskevista yleisistä periaatteista. Talousarvion ja -suunnitelman hyväksymisen yhteydessä valtuusto päättää antolainojen ja vieraan pääoman muutoksista. Talousarvioon sisältyvän pitkäaikaisen lainan ottamisesta päättää talousjohtaja. Muista rahoitukseen liittyvistä asioista päättää kunnanhallitus.

Lisätietoja kunnanjohtaja Heidi Rämö, heidi.ramo@lempaala.fi, 040 133 7803

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanvaltuusto rahoittaa Lempäälän Lämpö Oy:n Lämpöomavarainen Lempäälä 2025 -hankkeen investointeja hiekkaenergiavaraston, aurinkovoimalan, lämpöpumpputuotantoyksikön ja näihin liittyvän kaukolämpö- ja kaukokylmäverkon sekä sähkö- ja tietoliikenneverkon rakentamiseen kunnan omistamalle maa-alueelle Hakkarissa sekä energiaverkkojen optimointijärjestelmään seuraavasti:

1. kunnanvaltuusto myöntää Lempäälän Lämpö Oy:lle enintään 4,033 miljoonan euron omavelkaisen takauksen 20 vuoden laina-ajalle yhtiön hakemalle investointilainalle sisältäen lainan pääoman, koron, mahdolliset viivästyskorot ja perimiskulut sekä muut lainan liitännäiskulut

2. kunnanvaltuusto hyväksyy takauksen vastavakuudeksi kiinteistökiinnityksen

3. kunnanvaltuusto päättää periä takauksesta vuosittain 0,7 % suuruisen takausprovision, joka lasketaan takausvastuun kohteena olevan lainan jäljellä olevasta pääomasta per 31.12. ja maksetaan määräytymisajankohtaa seuraavan tammikuun loppuun mennessä.

Käsittely

Keskustelun kuluessa kunnanjohtaja teki seuraavan muutetun päätösehdotuksen: "Kunnanhallitus päättää, että asia palautetaan valmisteluun siten, että investoinnille lasketaan takaisinmaksuaika ja tehdään tuottavuuteen liittyvät laskelmat siitä, miten ja milloin loppuasiakas hyötyy investoinnista.

Lisäksi edellytetään, että Lempäälän Lämpö Oy priorisoi kokonaisinvestointiohjelman hankekohtaisesti (tärkeysjärjestykseen) ja selvittää hiekkavaraston tarkemmat sijaintivaihtoehdot kunnanhallitukselle kustannusvaikutuksineen.

Kunnanhallitukselle valmisteltavat lisäselvitykset RRF-hanketta koskien on käsiteltävä Lempäälän Lämpö Oy:n ja Lempäälän Energia Oy:n yhteisessä hallitusten kokouksessa."

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti muutetun päätösehdotuksen.

Päätös

Kunnanhallitus päätti, että asia palautetaan valmisteluun siten, että investoinnille lasketaan takaisinmaksuaika ja tehdään tuottavuuteen liittyvät laskelmat siitä, miten ja milloin loppuasiakas hyötyy investoinnista. Lisäksi edellytetään, että Lempäälän Lämpö Oy priorisoi kokonaisinvestointiohjelman hankekohtaisesti (tärkeysjärjestykseen) ja selvittää hiekkavaraston tarkemmat sijaintivaihtoehdot kunnanhallitukselle kustannusvaikutuksineen.

Kunnanhallitukselle valmisteltavat lisäselvitykset RRF-hanketta koskien on käsiteltävä Lempäälän Lämpö Oy:n ja Lempäälän Energia Oy:n yhteisessä hallitusten kokouksessa.

Merkittiin pöytäkirjaan, että kunnanvaltuuston II varapuheenjohtaja Jani Saikkonen ei osallistunut esteellisenä (yhteisöjäävi) tämän pykälän käsittelyyn eikä päätöksentekoon.

Otteet

Lempäälän Lämpö Oy:n hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja, Lempäälän kunnan talouspalvelut